

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

14 De modestia circa res externas, & præsertim ornatum corporis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

vitur, est aliquod peccatum, ratione immodicæ cupiditatis, ex qua ordinariè tunc procedit. Quintò, Ratione qualitatis materiæ prohibita ad ludum vsurpari. Sic olim ludus aleatum (quo nomine omnes fortuitum euentum habentes continentur) prohibitus erat ob varia incommoda, quæ inde sequebantur. illa tamen lex iam pridem contrario vsu est abrogata. Tales enim ludj maximè rationem ludi habent, quia animum attentione non fatigant, & incerto euentu excitant ac recreant. Qui autem multa attentione opus habent, vt est ludus latruncolorum, pessimi sunt ad finem ludi, vt Caietanus ait; ad vitandum tamen otium optimi. Vnde huiusmodi numquam vetiti; quia vitatio otij maximè necessaria. Sextò, Ratione modij vt si quis vtatur fraude contra leges ludendi, de quò supra lib. 2. cap. 26. d. 2.

Defectu quoque in his peccari potest. Primò, Quando quis eget hac animi remissione, & eam præ austeritate animi non vult admittere. Secundò, Quando alijs sua austeritate molestum se exhibet, honestos eorum ludos & iocos non admit- tens: hoc tamen vitium minus est peccatum quàm excessus: sicuti minus malum est nimis aspernari voluptates, quàm nimis easdem sectari. Tales vocat Aristoteles libro 4. Ethic. cap. 8. σκληρὸς ἢ ἀγγίος, duros & agrestes: & qui iocis excedunt, βωμολόχους, scurriles.

DUBITATIO XIV.

De modestia circa res externas, & præsertim ornatum corporis.

D. Thomas q. 169.

100 Sicut circa motus & gestus externos tum in serijs tum in ludicris versatur quædam virtus & vitium, eò quòd secundum normam rationis vel contra temperari possunt: ita circa exteriorem apparatus & cultum (quatenus hic nostris actionibus, & consequenter dispositioni rationis subest) est virtus quædam, quæ est species modestiæ, & vocari potest modestia cultus. Ea sic definitur potest: Modestia cultus est, quæ in rerum externarum apparatus, rationis moderationem adhibet, vel sicut quæ decorum in cultu corporis, & alio rerum externarum apparatus seruat.

101 Materiam. Materiam huius virtutis est, remota quidem, externus apparatus, consistens maximè in cultu ornatuque corporis, domus, suppellectilis, & conuiuiorum: proxima verò sunt nostræ actiones, quibus ista procuramus & vitur. Formam. Forma verò, quam huic materiæ imprimit, est congruentia ad personam, ad receptam consuetudinem, ad tempus, locum, negotium præfens, &c. Facit enim hæc virtus, vt exterior apparatus talis sit vt congruat personæ, spectatæ in ordine ad consuetudinem, locum, tempus, & reliquas circumstantias, idque ex affectu honestatis, quæ in ea re elucet. si enim alio affectu fieret, non esset actus huius virtutis, nisi ratione materiæ.

Peccatur dupliciter. Peccari contra hanc virtutem circa eandem materiam potest per excessum, & defectum.

1. Per excessum. Per excessum dupliciter. Primò, Ratione ipsius cultus, nimirum quando per se talis est, vt non congruat receptæ consuetudini proborum in tali loco. Quòd pertinet omnis insolentia apparatus in

conuiujs, in vestibus, & similibus, à peregrinis gentibus mutuata, & à consuetudine patriæ abhorrens: & quidquid in loco vbi vitur, censetur supra conditionem status; vtrumque enim est inordinatum, & vanitatem vel delicias redolens. Accedit etiam quòd turpis sit omnis pars suo vniuerso non congruens, vt dicit D. Augustinus lib. 3. Confess. cap. 8.

Secundò, Ratione affectus ipsius hominis, qui istis rebus ambitiosè, deliciasè, vel luxuriosè vitur. vnde D. Augustin. lib. 3. de doct. Christ. c. 12. ait: In omnibus talibus (scilicet externis) non vsus rerum, sed libido vitentis in culpa est. Et infra: In omnibus rebus, non ex earum rerum natura, quibus vitur; sed ex causa vitendi, & modo appetendi vel probandum est vel improbandum quòd facimus. Potest autem iste affectus esse inordinatus, vel ex parte finis, vel ex parte agentis. Ex parte finis, vel propinqui & quasi intrinseci; vt si ex cultu corporis quærat vanam gloriam apud homines; vel delicias apud se (ad vtrumque enim horum cultus corporis referri potest: quia est corporis & ornamentum & fomentum: vt ornamentum, ad vanam gloriam; vt fomentum, ad delicias.) Vel ex parte finis remoti & extrinseci; vt si per talem cultum intendat pellicere ad impuros amores.

Ex parte agentis affectus est inordinatus, quando nimium studium in huiusmodi rebus ponitur; vt sæpè faciunt feminae, aliquot horas in se ornandis ponentes; & molliculi iuuenes vt femina com- pti: hoc ad quamdam curiositatem pertinet. sed hæc inordinatio rarò est sola; quia ferè semper ad vanam gloriam, vel delicias; vel ad libidinem, vel ad hæc omnia simul ordinatur.

Per defectum quoque dupliciter hæc peccatur. 104 Primò, Ex parte agentis, ratione negligentia; cum quis præter decorum, in cultu corporis & rerum suarum est negligentior. Secundò, Ex parte finis, vt si ex vilitate cultus quærat vana gloria, quod ad hypocritism pertinet. De quo D. Augustinus lib. 2. de Serm. Domini in monte, cap. 19. In hoc, inquit, capitulo maxime aduertendum est, non in solo rerum corporearum nitore atque pompa, sed etiam in ipsis foribus luctuosos esse posse iactantiam; & eò periculosiorem, quò sub nomine seruitutis Dei decipit. Idem lib. 3. de doct. Christ. cap. 12. Qui quis, inquit, rebus prætereuntibus restrictus vitur quàm sese habent mores eorum cum quibus vitur, aut temperans, aut supersticiosus est. Superstitiosum vocat, quòd putet huiusmodi re externa numen coli, quæ ille ad vanam gloriam abutitur.

Quod ad rationem peccati attinet, Aduertendum est esse peculiarem difficultatem de excessu ornatus feminarum per pigmenta & comam apposititiã, per intortos capillos, per pectoris nuditatem, per ornamenta aurea & gemmata, per nouas vestium formas; præsertim si his vitantur supra statum, vel præter receptam consuetudinem. Videtur enim talis excessus per se esse letalis, etiam si nullus malus finis extrinsecus intendatur. Primò, Propter scandalum, quia talis ornatus allicit intuentes ad libidinem, & istarum concupiscentiam. Secundò, Quia adulterant opus Dei, & illud emendare volunt; quod in iniuriam cedit auctoris. Tertio, Quia Scriptura & Patres hunc excessum grauiter reprehendunt: nam i. Pet. 3. sic dicitur: Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circudatio auri, aut indumentis vestimentorum, & cultus.

102 Si ex affectus inordinations.

103

104 2. Per defectum.

105 De ornata feminarum.

Circa videri posse peccatum mortiferum.

vbi

vbi prohibetur cultus, id est, ornatus (Græcè *κόσμος*) capillaturæ, monilium aureorum, & indumentorum. In quem locum Glossa ex Cypriano: *Serico & purpura induta Christum sincere induere non possunt: auro & margaritis adornata & monilibus, ornamenta mentis & corporis perdiderunt.* Et 1. ad Tim. 2. *Similiter & mulieres in habitu ornato, (id est, decore) cum verecundia & sobrietate ornantes se, & non in tortis criminibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa, sed quod decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona.* Cyprianus libro de disciplina & habitu virginum, *Ceterum, inquit, si tu te sumptuosius comas, & per publicum notabiliter incedas, oculos in te inuenturis illicias, suspiria adolescentium post te trahas, concupiscendi libidinem nutrias, suspirandi fomenta succendas; ut, etsi ipsa non percas, alios tamen perdas, & velut gladium te ac venenum videntibus prabeas: excusari non potes quasi mente casta sis, & pudica.* vbi agit contra illas, quæ etiam nullo malo fine se ornant, & vult id esse non solum scandalum, sed etiam contra castitatem. Idem docet, artem fucandi à diabolo mortalibus traditam. Illi, scilicet demones, & oculos circumducto nigrore fucare, & genas mendacio ruboris inficere, & mutare adulterinis coloribus crimem, & expugnare omnem oris & capitis veritatem, corruptela sua impugnatione docuerunt. Deinde ostendens per hoc Deo fieri iniuriam, ait:

Ars fucandi inuentum demonum.

Fit iniuria Deo.

Manus Deo inferunt, quando id, quod ille formauit, reformare & transfigurare contendunt, nescientes quia Dei opus est omne quod nascitur, diaboli quocumque mutantur. Declarat id exemplo periti pictoris, qui iure indignatur, si quis imperitus opus eius iam perfectum emendare velit. deinde addit: Tu te existimas impudè laruram tam improba temeritatis audaciam, Dei artificis offensam? Ut enim impudica circa homines, & incesta fucis lenocinantibus non sis; corruptis violatisque qua-

Pior adultera.

Dei sunt, peior adultera detineris. & infra: Audaci conatu, & sacrilego contemptu crines tuos inficis, malo praesagio futurorum, capillos tibi flammeos auspicaris. & paulò post: Deum videre non poteris, quando oculi tibi non sunt quos Deus fecit, sed quos diabolus infecit. Illum tu sectata es, rutilos atque depictos oculos serpentis imitata es, de inimico tuo compta, cum illo pariter & arsura. Quæ omnia indicant id esse peccatum mortale. Denique mortale esse videtur commutatio vestium inter virum & feminam, vt colligitur Deuteronomij 22. Non induitur mulier veste virili, nec vir vitetur veste feminea: abominabilis enim apud Deum est qui facit hæc: atqui non minor est inordinatio in excessu ornamentorum; ergo, &c.

106 Sententia quorundam.

Ob hæc argumenta quidam Doctores putant in tali excessu esse peccatum mortale. Primò, Quando pulchritudo quaeritur apertione pectoris & mamillarum. Secundò, Quando per fucos. Tertio, Quando curiosis, pretiosis & superfluis vestibus supra conditionem status. Ita Angelus v. Ornatu, num. 3. 4. & 6. citatque Alexandrum Halensem.

Contraria verior.

Quadruplex finis vestium.

Sed contraria sententia est communior Doctorem. Pro qua Notandum est, Cultum corporis posse ordinari ad quatuor fines. Primus est, Fovere corpus, & contra iniurias aëris defendere. Secundus, Tegere verecunda natura. Ex his duobus illud est necessitatis, hoc communis honestatis. Tertius est, Ornare hominem secundum suum

statum. Quartus, Efficere pulchrum, & delectabilem aspectu. His positus,

Dico Primò, Quis potest petere & procurare cultum corporis non solum necessarium ad corporis fomentum & tegumentum; sed etiam ad sui status decorum, nimirum vt pro conditione sui status decorè compareat. Ratio est, Quia hoc est laudabile: contrarium verò dedecorosum. Dicitur enim ratio, vt in vita politica membra singula in suo ordine se aliis accommodent, vt aptè sibi mutuo respondeant, & decorè inter se versari possint. Item vt suum statum in Reipublica ornent. Hinc viri nobiles & Magistratus vtuntur splendidioribus vestibus quam alij, vt suam nobilitatem, vel officij dignitatem declarent. Sic in rebus diuinis adhibent sacerdotes pretiosum apparatus, ad declarandam officij illius excellentiam, & maiestatem eius cui feruiunt.

Dico Secundò, Præter hos fines possunt mulieres matrimonio iunctæ, vel ad id aspirantes, in cultu corporis intendere etiam ornatum pulchritudinis. Ita D. Thomas art. 2. ad 4. vbi dicit: *Mulieres licitè posse se ornare, vt conseruent decorem sui status; (quod pertinet ad finem tertium) vel etiam aliquid superaddere vt placeant viris.* Vbi apertè præter ornatum necessarium ad decorum status, permittit ornatum, qui fit ob solam pulchritudinem. Idem docet Caietanus in illum locum, Nauarrus cap. 23. num. 18. & sequentibus, & alij passim.

Probatur Primò, Quia sicut in viris commendatur robor corporis, & forma masculina, ita in feminis pulchritudo, vt à viris suis amentur, eoque ab extraneis auertant, & ad opus coniugale aspectu sui alliciant: vnde natura pulchritudinem in feminis posuit, tamquam propriam illius sexus dotem, & veluti illecebram amoris & officij coniugalis, & delectabilioris conuersationis: ergo femina potest eam desiderare ac procurare, & si minor sit, arte iuuare & augere; ita tamen vt in ea re modum non excedat.

Secundò, Quia vxor potest appetere viro suo placere, & ea de re esse sollicita. Vnde Apostolus 1. ad Corinth. 7. *Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro: atqui inter cetera, quibus maximè viro placere solet mulier, est pulchritudo.* Vnde sequitur, etiam eas, quæ nondum nuptæ sunt, sed nubere cogitant, ornamenta pulchritudinis sibi posse adsciscere, vt virorum aspectibus placeant, ad commodas nuptias consequendas; nam iusta ratio subest: secus est in ijs, quæ nubere nolunt; præsertim si votum non nubendi habeant: hæ enim non possunt se, vt viris placeant, ornare; quia causam ad hoc non habent. imò hoc esset illis dare incentiuum peccandi, vt D. Thomas ait.

Confirmatur vtrumque ex diuo Augustino Epist. 73. ad Possidium: *Nolo, inquit, de ornamentis auri vel vestis prapropere habere in prohibendo sententiam, nisi in eos, qui neque coniugari, neque coniugari cupientes, cogitare debent quomodo placeant Deo.* vbi non vult huiusmodi ornamenta facile prohiberi coniugatis, aut ad coniugium aspirantibus, quòd sine peccato his vt possint; sed ijs tantum, qui coniugium nolunt: quia in his non subest iusta ratio vtendi.

Si tamen istæ sese ornent non vt à viris concupiscantur, sed vt censeantur inter pulchras, & laudat.

107 Ornatu decori.

108 Ornatu pulchritudinis.

109

laudentur vt pulchræ, non peccant mortiferè, vt apertè docent D. Thomas & Caietanus locis citatis, Siluester v. Ornatus, qu. 4. Rosella n. 12, Fumus num. 1. Nauarrus cap. 23. num. 18. quamuis in eo notabiliter modum excedant, vt Caietanus & Nauarrus notant. Ratio est, Quia id per se non continet grauem inordinationem, sed solum iactantiam & vanam quamdam gloriam. Pari ratione non est peccatum mortiferum in adolescentibus & viris, pulchritudinis esse studiosum, si nullo alio malo sine, sed solum ex simili vanitate id fiat. Est tamen in his magis reprehensibile; quia feminarum est, non virorum, pulchritudinem affectare: vnde etiam Ethnici id turpe iudicabant, iuxta illud:

Sint procul à nobis iuuenes vt femina compro.

110 Dico Tertio, Excessus in hoc ornatu per se non est peccatum mortale, sed solum veniale. Ita expressè diuus Thomas & Caietanus supra, & reliqui locis citatis.

Probatum Primò, Quia quando aliquid non est per se malum, sed indifferens, excessus in appetitu vel vsu illius, (seposita omni alia malitia extrinseca) non est nisi peccatum veniale; vt patet in appetitu & vsu diuitiarum, honorum, voluptatum. vnde & excessus in potu non est peccatum mortale, nisi ratione nocuenti quod infert, priuando vsu rationis, &c. atqui esse pulchrum, lautum, splendidum in cultu corporis, per se non est malum, sed indifferens: ergo inordinatio, quæ est in nudo excessu istorum, non est mortifera; sed pertinet ad quotidiana peccata, quæ homines in amandis vtendisque temporalibus plerumque solent committere: difficile enim est in huiusmodi mensuram rationis seruare.

Secundò, Quia talis excessus neque est contra charitatem Dei, neque proximi, neque ipsius vtentis; neque enim honor Dei læditur, nec proximus, nec ipse vtens: & potest quis cum tali excessu seruare præcepta Dei & Ecclesiæ, & suæ salutis curam gerere: ergo non est peccatum mortiferum.

111
De pig-
mentis.

Nec refert quòd adhibeatur fucus & varia pigmenta, & ita interueniat quædam fictio, qua inuentus decipiuntur. quia fictio, quando in nullius cedit detrimentum, non est mortifera. Deinde non est propriè fictio, nisi id fiat eo fine vt inuentus putent hanc colorem esse natium: at plerumque non eo fine id faciunt, sed solum vt sint & appareant pulchræ, abstrahendo à causa vnde id proueniat: vnde etiam fieri potest vt sine peccato vtantur. Primò, Causa tegendæ alicuius maculæ. Secundò, Si maritus iubeat, nimirum vt vxor inter alias magis decora appareat: etsi enim mariti non cupiant adulterina illa fallacia decipi, vt diuus Augustinus loquitur, sæpè tamen vxores suas cupiunt sic ornari. Tertio, Si aliqua alia rationalis causa subit: sicut Iudith & Esther omni genere ornamentorum sibi pulchritudinem conciliarunt, quam & ipse Dominus adauxit. Et quamuis fortè aliqui decipiuntur, putantes illam pulchritudinem adscititiam esse natiam, parum id refert: tum quia deceptio non est intenta, sed permilla; & vsus istorum est aded frequens, vt inmentes facillè illud artis mangonium possint suspicari: tum quia etiam deceptio esset intenta, parum interesset, cum sit innoxia, nec limites mendacij officiosi excedat. Denique pingere

faciem, eique varios colores inducere, non est per se malum, sed indifferens: similiter per hoc intendere pulchritudinem, & artificio iuuare ac exornare opus naturæ: ergo nihil hic est mali, nisi ratione excessus in affectu & vsu rei indifferens: qua in re non est peccatum mortiferum, vt ostensum est. Idem dicendum de vsu comæ adopruiæ, sutilisque capillamenti, vt Tertullianus loquitur. Sicut enim pellibus & crinibus animantium ad ornatum vti licet, ita etiam capillis humanis arte compositis.

De vsu vestis pretiosæ, annulorum, catenarum, & aliorum monitium, horumque multitudine & varietate, eadem ferè est ratio; excessus enim in his solum est peccatum ratione profusionis opum, & inordinati affectus erga pulchritudinem. Itaque sicut in his non est per se peccatum mortale, ita nec in illorum vsu. Nec refert, etiam si forma sit noua, & non vsitata eo loco: quia etiam si maius tunc sit peccatum, eò quòd aliis datur exemplum vanitatis; non tamen est per se mortale, ob rationem supradictam. Vnde nec inuentores nouarum formarum mortiferè peccant, quia illæ formæ per se malæ non sunt; & bonum vsu habere possunt, etiam si multi abutantur ad vanam gloriam vel alium prauum finem.

Dico Quarto, Potest tamen in excessu istius ornatus esse peccatum mortiferum per accidens, ratione alicuius prauitatis connexa.

112
Quando sit
peccatum
mortife-
rum.

Primò, Ratione mali finis, vt si fiat animo pertrahendi ad libidinem.

Secundò, Ratione præcepti positui, vt si talis excessus esset vetitus aliqua lege sub pœna excommunicationis, eaque seruaretur. Quòd si lex non habeat annexam pœnam, vel saltem non grauem, non erit plus quàm veniale: imò credibile est, plerasque leges ciuiles de huiusmodi, quæ passim variis locis habentur, esse solum pœnales, & obligare tantum ad multam.

Tertio, Ratione scandali; vt si quis vteretur veste aded tenui, vel ita conformata, vt per eam pudenda non satis tegerentur: id enim iudicio morali non tam esset pulchritudinem ostentare, quàm homines directè ad libidinem allicere. Secus est in nudando pectore, vt Caietanus, Fumus, & Nauarrus notant; præsertim vbi est ea consuetudo: nam pars illa honesta censetur, nec natura, aut pudor humanus postulat illam absolute regi. Graue tamen peccatum esset huiusmodi morem introducere vbi id non est consuetum; insolita enim magis mouent: & res ipsa meritò ob periculum, etiam vbi est recepta, tamquam illicitum libidinis esset abroganda, vt DD. monent.

Notandum tamen, non ex eo censeri ornatum scandalosum, quòd multi occasione illius putentur ad praua delideria prouocandi, vt rectè prædicti DD. tradunt: alioquin etiam pulchritudo naturalis scandalosa esset: nam multo magis prouocat quàm artificiosa; cum natura longè superet artem. Itaque etiam si femina putet aliquos peccaturos, non tamen idcirco sub peccato mortali tenetur talem ornatum dimittere: sicut is qui à multis odio habetur, non tenetur à publico abstinere vt inimicis non detur occasio odij. Ratio est, Quia ornatu iste solum remotè ad malum prouocat: ergo non tenetur ab eo abstinere ne alij peccent: alioqui perpetuò abstinere deberet, (cum illa occasio sit perpetua & vniuersalis,) quod nimis

113
Ornatus
scandalosus.

mis graue esset humanae conditioni. sufficit igitur ut ei peccatum proximi displiceat: & illius salutem non contemnat. Et confirmatur; quia quod illi peccent, ex eorum prouenit malitia, non ex conditione ornatus: sicut enim circa hanc peccant, ita etiam circa alias eximiae pulchritudinis: atqui id quod ex aliorum malitia prouenit, non tenemur cum tanto grauamine nostro impedire. scilicet si aliquo casu ad breue solum tempus ob peculiare periculum alicuius abstinendum esset: tunc enim charitas postulare ut pro eo tempore talem ornatum superfluum omittam, ne proximus, qui aliquin putatur non peccaturus, inde peccandi occasionem habeat.

Quarto, Ratione contemptus proximi; ut si quis ita propter ornatum se extollat, ut proximos despiciat, vel affectu ornatus proximi salutem nihili pendat, non curans an scandalizetur, an non.

Quinto, Ratione effectus; ut si ornatus esset illi causa furandi, non soluendi debita, non dandi eleemosynam, quando sub peccato mortali tenetur.

Sexto, Ratione affectus; si nimirum ita afficiatur ornatus, ut in eo vltimum finem collocaet: siue ut paratus sit propterea mortifere peccare: qui modus ceteros ferè complectitur.

II 4
Responde-
tur ad ra-
tiones.

Nunc ad rationes respondendum. Ad Primam: Patet responsio ex dictis; ostensum enim est, id per se non esse scandalosum. Ad Secundam: Non proprie dicitur adulterare opus Dei, quia non facit illud deterius, sed solum facit videri pulchrius. neque id facit intentione emendandae artis diuinae, vel operis Dei, quae Dei est; sed splendidi defectus naturae, vel iuuandi opus naturae, quae naturae est. Potest enim naturali pulchritudini aliquid ab arte apponi, & naturae per artem iuari. Ad Tertiam: Scripturae illae vel continent ex-

hortationem, cum nullum verbum praecipuum habeant; vel si continent praecipuum, agitur de illis, quae se ornabant ut alijs placerent, ut notat diuus Thomas ex Glossa: vel certe propter adificationem Ethnicorum expediebat illo tempore praecipui. Cyprianus vero loquitur de illis, quae ornabant se propter lasciuiam, vel in contemptum Dei, ut D. Thomas ad secundum ait; vel quae id faciebant cum contemptu salutis proximi, quo modo primum eius testimonium videtur intelligendum. Adde, illis temporibus propter exemplum Ethnicorum, huiusmodi moderationem fuisse magis necessariam, ideoque potuisse a Praelatis Ecclesiae praecipui. Ad Quartam: Vnus vestis alieni sexus non est intrinsece malus: unde ob causam iustam fieri potest, verbi gratia si alia desit, vel opus sit se occultare ab hoste, vel causam representationis, ut in comedijs; si ex leuitate fiat, erit peccatum veniale. Nec obstat locus Deuteronomij; quia pertinet ad carimonias vel politiam illius populi. vide D. Thomam ad tertium, & Caietanum ibidem.

Ex his patet quomodo confessarij se in huiusmodi gerere debeant: etsi enim omnes sint hortandi ad moderandum cultum corporis, totumque externum apparatus iuxta conditionem sui status; (*nam verus ornatus Christianorum & Christianarum non fucus mendax, non auri vestisque pompa, sed mores boni sunt;* ut ait diuus Augustinus epist. 73.) non tamen aliquis cogendus est superfluum ornatum deponere, denegata ei absolute, nisi constet aliunde connexum esse peccatum mortale: quod ex praedictis causis est iudicandum.

Haecenus de temperantia; atque hic esto finis totius de Virtutibus cardinalibus tractationis, ad gloriam eius, qui virtutis omnis largitor est, conseruator, adiutor, altor, & merces.

APPEN-